

tudi to je deklaracija. Povejmo, da je resnična demokratičnost naš bližnji cilj, za katerega se moramo vsi pošteno prizadevati. Prebijmo zvočni zid, ki je postavljen med poštenim, dobronamernim kritikom — revolucionarjem in Nedotakljivimi. To je eden izmed pogojev resnične demokratičnosti. Odpravimo »kadrovske kuhinje«, ki ponekod še vedno delajo s polno paro, saj drugače bi bilo nemogoče, da je na primer skoraj leto prej zanesljivo napovedan za predsednika občinske skupščine nekdo, ki med občani ni priljubljen. Mlade generacije vse to od nas terjajo. S svojo energijo ne vedo kam. Ali bomo res pustili to ogromno moč, da bo usihala ali pa se sproščala v jalovih avanturah?

IGRE IN PODOBA STVARI

Miroslav Košuta

*Miroslav Košuta (rojen v Križu pri Trstu 1936.) se je s svojimi prvimi literarnimi prispevki, pesmimi in krajšo prozo, oglasil že v gimnazijskih letih v tržaških Literarnih vajah in Primorskem dnevniku pod psevdonimom Miroslav Morje. Pozneje, ko se je zaradi študija na univerzi preselil v Ljubljano, je sodeloval pri osrednjih slovenskih literarnih revijah in mladinskem tisku. Leta 1963. je izšla njegova prva pesniška zbirka *Morje brez obale*, zdaj ima v tisku drugo zbirko (*Pesmi in zapiski*); iz nje so vzete tudi pesmi, ki jih objavljamo v tej številki. Košuta,*

ki že od vsega začetka piše tudi za mladino, se je uvrstil med pomembnejše slovenske avtorje radijske igre za otroke. Pet iger je izvajal ljubljanski radio, nekatere med njimi pa so v srbohrvaškem, makedonskem in madžarskem prevodu obšle tudi vse druge glavne radijske postaje v državi in bile deležne več nagrad.

ALGA

Ni se še rodilo jutro,
ko se je že napenjala
kakor bradavice nosečnice,
da je šumelo
o krikih svetlobe,
o koralah smrti,
o vetru, vetru —
v njenem drobnem srcu iz pene
kakor v velikem zvonu.

Violine drhtijo iz nje
v najtišji pesmi življenja:
jadra so predana viharju
in bliskom noči,
ponosni jambori bojo pepel,
mavrice se razsujejo v nič,
alga ne pozna
ne včeraj ne jutri.

Piješ jo iz kamnite školjke,
skriva te pred prijatelji,
o kaktus morja,
bisernica in samotni otok,
edina laž,
ki vselej prepriča.

DOMINA

Domina je igra za kratek čas,
stvar toplih poletnih noči,
skrivalnica za ljudi z zlatim zobom,
za starejše zete in mlajše tašče,
mehke roke in mlečne poglede.

Kadar pa lačni vrani pridejo vanjo
kakor v žitno polje,
je domina igra na življenje
in smrt.

KAMEN

Kamen je kamen spotike,
nihče ne ve, kaj nam pomeni
in čemu je sploh na svetu.

Premetavamo si ga iz rok
v roke, s hrbta
na tilnik, krademo ga
iz temeljev stavb, iščemo
v rekah, lomimo v gorah.

Včasih nas teži v ledvicah,
včasih nam leži na srcu.

Svetemu Tomažu na ljubo
ga bom opljuval
in zalučal v božjo mater.

OGENJ

Ogenj je vir življenja,
slepi jezik usode,
vetrnica mladosti,
pripežališče plesa,
strah lačnih senc.

V njem oživé oči,
ki trohne v zelenem volku,
zaplapolajo zastave,
ki vejo za poraz.

Žila strahu in poguma,
nekaterim sprostí vse želje.

Močnejša je samo voda,
zakaj voda je morje
in od morja sem doma.

PEPEL

Pepel je to, kar ostane
od pozabljenih bark,
od dolgih povodnji,
od ribjih kosti,
od izdanih tovarišev,
od steklih psov,
od vedrih godcev,
od puškinih kopit,
od krivih prerokov,
od vernih duš,
od svetih pisem,
od ljubljenih rok,
od ptičjih kril . . .

In to, kar od ognja ostane,
je pepel.

SPOMENIK

Spomenik je nekaj iz kamna,
mavca in lesa,
za sedmih debelih krav iz bronu,
vselej iz grenkih ur,
verniških noči,
tuje zlobe in zavisti.

Občudujejo ga le otroci,
zalivajo psi,
ližejo suhi jeziki
v zubljih nekdanjih strasti.

Življenje hodi mimo,
spomenik stoji,
čeprav ga marsikdaj
marsikaj spremeni v spomin.

SVINJA

Svinja je domača žival
z druge strani meseca
in morja senc.

Lahko je ljubljena ženska,
lahko je ljubljeni moški,
roka roko umije.

Podoba velikega gobca
in majhnega korita

in več: lahko je kdorkoli,
naj bo pesnik ali politik,
lahko sem jaz,
prav lahko,
prav lahko, da si ti.

SKOF

Škof je milost božja,
meso evangeljske besede,
prhljaj svetosti.

Sedem dni počiva,
božji mlini meljejo počasi,
osmega vrže karte,
zmaga in zmaguje,
ker je sam svoj blagoslov.

Na levi eden z oslom,
na desni z volom in kravo,
arhangeli po sredi,
ognjeni meč počez:

nazadnje se domisli,
da bi postal krojač,
božji mlini meljejo počasi,
škarje dobi in platno,
da nam ukroji usodo
po meri in po modi.

NOC IN SVITANJE

URA DUHOV

*Pusti ožgane poglede, naj pomodrijo.
Zunaj trkajo tanke gliste dežja.
Ne odpirajva vrat, ki se v krogih vrtijo
kakor koraki onemoglega psa.*

*Slišim odpadanje zob: ura duhov je.
V mehki klobučevini polzi tvoj glas
mimo srca, nekam skozi drobovje.
Odpiramo okno v poletni ali v jesenski čas?*

LIRIČNA MEDIGRA

*Para. Brisače. Obleka.
Zrcalna podoba stvari.
V pene voda priteka.
Smeh in ti.*

*Sama. Zgubljena v veselju.
Tvoje zvezdno telo.
Okno. Tam doli po polju
pa vriska nekdo.*

USAHLO GRLO

*Prebodi usahlo grlo:
dva noža imaš v rokah,
tretjega skrivajo tvoje oči,
tretjega skrivajo tvoje oči
in tega me je strah.*

*Naj me očistijo vode,
naj sperejo plesnivi smeh,
naj me prerase trava,
naj me prerase trava
in klije z njo lišaj v kosteh.*

V zeleno sklanjam glavo —
v živi ali mrtvi čas?
Skoz ranjeno lobanjo,
ki strah priteka vanjo,
precejam svoj obraz.

DALEČ OD MORJA

Živel sem z morjem, ljubil sem dekleta,
o, rakovice s sončnih skal.
In zdaj mi vračajo ta moja leta,
da plapolajo kakor makov šal.

Nekje so kraji. Daleč. Smrt fašizmu.
Ostal bom tukaj, pritepen ko pes,
in v svojem pasjem pesimizmu
se valjal kdaj do pasa, kdaj pa ves.

BESEDA O SVETU

Ta svet ti je zapisan.
Ne pobegneš mu.
Reči so te obstopile kot straže.
Ostal boš tu.

Ostal in meril boš z merili
nekih davnih dni,
zakaj življenje kakor senca
s teboj gori.

Pogašeni lestenci
hlepijo za lučjo.
Ti misliš nanje.
Čakaš, kdaj se ti prižgo.

Vate poti in glasovi,
iz tebe zgolj odmev.
Oči ti begajo po jeklu:
upaš, da boš odšel.

Vdaj se strmim ukazom,
stvarem pokaži obraz.
Obala noči je daleč,
na tvoji strani čas.

KRVAVO SATJE

Tako živiš, kakor živijo psi,
za glavo niže, za spolovilo više,
in veš, da tu ni pomoči,
da vsak trzljaj telesa ti zariše

krvavo sled v krvavo satje.
Dnevi so dnevi in vsi so kot en dan.
Gledam v sredo: čas za spat je.
Vse bolj sem tuj, vse bolj neznan.

IZJAVA

Nikogar nisem ljubil, vse priznam,
če meriš vame, roka iz krvi in blata.
Oči iz glave vsadil bom drugam.
O prvi priliki zakoljem brata.

Nebo je šlo v zaledje. Sredi jase,
kjer rasejo jeziki mladih kač,
sem sam in misel — pazi nase —
prepleta mi možgane kakor vrač.

ČAS NA SEVERU

To ni čas smrti niti čas življenja.
Najhujše, kar prestaneš, je tvoj smeh:
kadar zapiraš se v lupino vrenja,
zveni ti kot rafali po zobeh.

Ne najdem se, zato se več ne iščem.
Že zdavnaj so pobili vse ljudi.
Kako, čemu naj si domišljam,
da sem edini, kar jih še živi?

GOZD, KI VANJ VERJEL SI

Gozd, ki vanj verjel si, je posekan.
Votlo bo šumel kot opomin.
Tostran kalne jase sled za čredo,
onkraj lažja pot v pogin.

Vendar ti imaš oči, da gledaš,
grlo, da s tuljenjem spregovoriš,
tace, da nekoč iztečeš pljuča,
če ni vredno, da živiš.

Vselej gre za vse — in si izgubil.
In morda dobil. Kot se vzame.
Pride dan, ko bo prirjul vihar,
zgrabi te in vzdigne te na rame

in ponese tvojo volčjo dušo
v novi gozd, čez morja in goré,
saj drevesa in gozdovi,
dokler živiš, nekje žive.

ARENA

Jernej Vranič

Množica je besno kričala v pričakovanju, da se bo nekaj zgodilo; šotorsko surovo platno se je napelo do največje razsežnosti, tako da je bilo videti kakor koža napetega bobna, kakor membrana v notranjem ušesu; ta membrana je bila prepletena s tenkim, skoroda nevidnim ožiljem. Nisem bil navajen na oglušujoče kričanje, ki je brnelo, udarjalo in valovilo skozi majhne zavese, prek luči do membrane. Znova so se pojavila ista, vedno ista občutja bolečine v moji glavi, nekakšno nevidno raztezanje čelnih kosti.

Vsakdo počenja, kar se mu zljubi; ženske si mašijo ušesa in z objokanimi glasovi bogokletno vzdigujejo noge, te napudrane gospe Madame Butterfly; moški se v sunkovitih kretnjah ozirajo predse in za seboj, kakor da bi jim hotel kdo zariniti bodalo v gole, z žilami prepredene prsi. Don Kihoti. Zdi se mi, da izpod kože vidim vse njihove prosojne